

WIKIPEDIA – ACCES LA CONȚINUTURI ȘI DEZVOLTARE/

WIKIPEDIA - ACCESS TO CONTENT AND DEVELOPMENT

Valentina TOPALO¹

Abstract: *Wikipedia's online encyclopedia contains articles on various topics, created and edited independently in various languages. Any user can improve the article and this improvement can depend on the popularity of the article and the language in which it was written. The purpose of this study is to show which topics are well represented in different language versions of Wikipedia using the quality assessment results for articles in Romanian compared to other languages. It analyzes how popular the topics selected by readers and authors are in Romanian, English and other languages. It also shows how the results of the study can be used to build local and global rankings of Wikipedia content.*

Keywords: *Wikipedia; Wikidata; WikiRank, information quality; popular topics; categories, sub-categories, total rankings*

Astăzi, toată lumea poate contribui la dezvoltarea cunoștințelor umane comune pe Internet. Unul dintre cele mai bune exemple este enciclopedia liberă online (sau depozit) Wikipedia, în care conținutul poate fi creat de la nivelul unui browser web.

Fondatorul Wikipedia, Jimmy Wales afirmă: „Wikipedia este unul dintre cele mai vizitate site-uri web din lume. Wikipedia este ceva special. Este ca o bibliotecă. Este ca un templu pentru minte. Este un loc unde putem merge cu toții să gândim, să învățăm, să împărtășim cunoștințele noastre cu ceilalți. Când am fondat Wikipedia, aș fi putut să deschid o companie cu scop lucrativ, cu bannere publicitare, dar am decis să fac ceva diferit. Am muncit din greu de-a lungul anilor pentru a o menține. Ne îndeplinim misiunea în mod eficient. Wikipedia este susținută de Fundația Wikimedia, organizație nonprofit, finanțată în principal prin donații de la milioane de persoane din întreaga lume. Donația medie este de aproximativ 15 dolari SUA. https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia

Wikimedia susține 12 proiecte de cunoaștere gratuite după cum urmează:

- ✓ Wikipedia are funcții și instrumente pentru a ușura citirea, editarea și partajarea noilor cunoștințe online pentru a reduce barierele de acces;
- ✓ Wikimedia Commons - un depozit cu licență liberă de imagini, videoclipuri și fișiere media; Wikționar - un dicționar gratuit, multilingv;
- ✓ Wikiquote- o resursă de citate din oameni notabili și lucrări creative;
- ✓ Wikibooks - o colecție de cărți care include texte adnotate, ghiduri de instrucțiuni, manuale și multe altele;
- ✓ Wikisource - o colecție de materiale de surse primare, precum și traduceri ale textelor sursă;
- ✓ Wikispecies - un director de specii, care acoperă subiectele animale, plante, ciuperci, bacterii, și alte forme de viață;

¹valeandrew@gmail.com

- ✓ Wikinews - o resursă colaborativă de știri, în care oricine poate contribui cu raportări despre evenimente din întreaga lume;
- ✓ Wikiversitate - un depozit educațional dedicat resurselor de învățare, proiectelor de învățare și cercetării pentru utilizare la toate nivelurile de învățământ;
- ✓ Wikidata - o bază de date structurată colaborativă, multilingvă, care alimentează informațiile utilizate în cadrul proiectelor Wikimedia;
- ✓ Wikivoyage - ghid de informații de călătorie pentru locații din întreaga lume;
- ✓ MediaWiki - software-ul open source a tuturor site-urilor web Wikimedia.

Unii specialiști din diverse domenii ale științei și tehnicii, profesori, economiști, bibliotecari, consideră că Wikipedia este o sursă importantă de informații în întreaga lume. Câteva afirmații:

- Aproximativ 20 de ani este resursă disponibilă gratuită, ușor accesibilă și oricine dorește poate să creeze, co-creeze conținut.
- Se bazează pe voluntari și un proces de colaborare deschis.
- Conține peste 50 de milioane de articole în peste 303 limbi diferite. (organizată după limbi).
- Versiunea în limba engleză este cea mai mare și conține peste 5,8 milioane de articole.
- Wikipedia se poate descărca.
- În prezent (2019), Wikipedia se situează pe locul al cincilea în clasamentul celor mai vizitate site-uri web de pe Internet cu cel mai mult trafic din lume și cea mai citită enciclopedie online oferind loc doar Google, YouTube și Baidu (o enciclopedie online deținută de Baidu, un motor de căutare chinezesc. A început să ofere servicii în 2006. În august 2013, Baidu Baike avea cinci milioane de articole).

OxfordDictionaries.com a adăugat cuvântul „Wikipedian” în august 2012 https://en.wikipedia.org/wiki/Oxford_Dictionaries.

- De la înființarea sa în 2001, la 15 ianuarie, Wikipedia a publicat 17 000 000 articole.
- În prezent (2019), există 91 000 de contribuabili activi.
- Din 2011, numai Wikipedia în engleză include mai mult de trei milioane de articole, 23 de milioane de pagini, peste 446 milioane de editări și atrage 79 de milioane de vizitatori lunar pe Internet.
- Wikipedia Română/Republica Moldova include peste 400 mii de articole, 2 milioane de pagini, peste 13 milioane de editări, vizitatori lunar pe internet 492 mii din 2013.
- În ciuda popularității sale, Wikipedia este adesea criticată pentru calitatea scăzută a conținutului.
- Articole despre un subiect specific (un lucru, un om, un eveniment etc.) pot fi create și editate independent în fiecare versiune a limbii. Prin urmare, calitatea informațiilor despre același subiect diferă adesea în funcție de limbă.

Wikipedia este accesată de milioane de vizitatori unici pe lună.

În comparație cu o enciclopedie tradițională, articolele din Wikipedia sunt clasificate în categorii https://ro.wikipedia.org/wiki/Categorie:Cercet%C4%83tori_rom%C3%A2ni

Există aproximativ 60 000 de categorii, iar categoriile Wikipedia sunt precum cuvintele cheie. Orice editor poate atribui un articol oricărei categorii (chiar același articol

mai multor categorii), orice editor poate crea noi categorii (un autor poate atribui mai multe categorii la un articol, un autor poate crea o nouă categorie în orice moment). Enciclopedia produce comunități, subcomunități: zoologie, botanica, matematica, fizică, chimie, inginerie, sănătate etc... Astfel, 1300 de comunități au categorii, categoriile înseamnă articole diferite. Așa numitele categorii principale sunt prezente în majoritatea limbilor.

Una dintre categoriile principale este prezentată la o pagină specială „*Categorie: clasificări ale temelor principale*”. Pe baza acestei pagini, putem identifica 38 de categorii pe anumite teme din Wikipedia engleză sau română. Numele acestor categorii au un număr de versiuni de limbă. După ce am deschis articole din versiunile lingvistice menționate mai sus la o anumită categorie, am ajuns la concluzia că cel mai mare număr de articole se află într-una din cele trei categorii: științele exacte 25%, științele vieții 12%,(geografie), științe umaniste 10%. Calitatea medie a articolelor din fiecare categorie și versiunea lingvistică a Wikipediei este bazată pe depozitele ei.

O mare varietate de subiecte științifice sunt abordate pe Wikipedia. În funcție de metodele utilizate, Wikipedia are 1,0 milioane de articole științifice, măsurate de Web of Science (Wikipedia, 2019). De exemplu, la subiectul chimie, descoperim că Wikipedia acoperă mai mult de 90% din subiectele la nivel de licență și aproximativ jumătate din cele abordate la nivel introductiv la universitățile americane. Măsurarea calității este redusă la o analiză a volumului de conținut, număr de elemente importante pe care trebuie să le conțină articolul (cum ar fi referințe, imagini, secțiuni). Cu toate acestea, pentru evaluarea calității, conținutul trebuie verificat de alți utilizatori din punct de vedere neutru, actualitatea, calitatea surselor și alte elemente importante care pot fi provocatoare chiar și cu abordările actuale. Prin urmare, popularitatea articolului poate fi un alt factor care trebuie luat în considerare pentru evaluarea calității.

Wikipedia conține informații privind protecția articolelor publicate.

„Protecția poate fi aplicată sau eliminată din pagini numai de către administratorii Wikipedia, deși orice utilizator poate solicita protecție. Cele mai utilizate tipuri de protecție sunt protecția completă, ceea ce înseamnă că o pagină poate fi modificată numai de către administratori, și semi-protecție, ceea ce înseamnă că o pagină poate fi modificată numai de utilizatorii conectați și ale căror conturi au fost confirmate (orice cont este confirmat automat dacă a existat cel puțin patru zile și a făcut cel puțin zece modificări). Paginile protejate sunt marcate cu o pictogramă lacat în colțul din dreapta sus al paginii articolului. Lacăte de culori diferite reprezintă diferite tipuri de protecție”.

https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Requests_for_page_protection

Enciclopedia online conține categoria baza de date WikiRank <https://wikirank.net>, care permite compararea a peste 39 de milioane de articole Wikipedia în 55 de limbi. Scorurile de calitate ale articolelor se bazează pe depozitele Wikipedia. Pentru valorile istorice și interesul autorilor, WikiRank utilizează date din 2002 până în prezent (2019).

Totodată utilizatorul poate descoperi clasamentele locale și globale ale articolelor din Wikipedia prin serviciul WikiRank <https://wikirank.net/ro>. Aceste clasamente arată că cele mai populare articole din punct de vedere al cititorilor sunt suficient de dezvoltate și nu necesită redactări semnificative.

https://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias/my. Linkul respectiv invită utilizatorii să i-a act de lista celor 300 de Wikipedii care au fost create sub auspiciile Fundației Wikimedia, conform anumitor criterii de limbă, spre exemplu Wikipedia română <https://>

ro.wikipedia.org/wiki/Wikipedia_%C3%AEn_limba_rom%C3%A2n%C4%83

În scopul cunoașterii mai bune a acestui subiect, am selectat versiunea română care în 2018 și 2019 au avut 100 de mii de articole, iar indicatorul de profunzime de editare este 6, care arată cât de des sunt actualizate articolele într-o versiune specifică a limbii.

Wikipedia română a ajuns la 401 299 articole.

https://meta.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_News(accesat în septembrie 2019);

https://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias/my,

<https://wikirank.net/ro>

Comparand două Wikipedii, una română, cealaltă engleză, observăm că cititorul preferă lecturarea celei în limba engleză, din motiv că Wikipedia engleză conține mai multe articole calitative sau bune.

Wikipedia Română

401 220 articole
474 articole bune
197 de calitate

Wikipedia Engleză

5 945.882 articole
30.228 sunt bune
5639 de calitate

https://ro.wikipedia.org/wiki/Wikipedia_%C3%AEn_limba_rom%C3%A2n%C4%83

https://en.wikipedia.org/wiki/English_Wikipedia,

https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Good_articles

Elocvente sunt și exemplele de clasare a articolelor de calitate în limba română.

Tabelul de mai jos prezintă versiunile de limbă ale articolului de cea mai bună calitate.

Wikipedia moldovenească → Wikipedia română

Wikipedia românească are 399 627 puncte pentru calitate, 16 puncte pentru popularitate și 0 puncte pentru interesul autorilor (AI).

Articolul conține 20 de referințe și 5 secțiuni. În această versiune lingvistică articolul este de cea mai bună calitate. Cea mai populară versiune lingvistică a acestui articol este în limba română.

Un alt exemplu este enciclopedia Wikipedia, pe care toată lumea o poate edita. Articolul despre „Wikipedia” din enciclopedie în versiunea română are 31 1861 puncte pentru calitate, 37 de puncte pentru popularitate și un punct pentru interesul autorilor (AI). Articolul conține 16 referințe și 6 secțiuni. Acest articol este de cea mai bună calitate în Wikipedia spaniolă. Cea mai populară versiune lingvistică a acestui articol este în limba engleză. Ocupă diverse locuri: locul 523 în ratingul Wikipedia românească, locul 18 în ratingul multilingv al tuturor subiectelor, locul 402 în clasamentul multilingv al AI-ului global, locul 2 în ratingul multilingv al site-urilor web. Cel mai mare rang de interes al autorilor este din anul 2002, 2008, 2015.

Holman Rector, L., bibliotecar universitar din Wilmington, SUA afirmă:

„Calitatea unui articol dintr-o enciclopedie tradițională poate fi definită prin 7 dimensiuni: autoritate, completitate, format, obiectivitate, stil, actualitate, unicitate.

Pe de altă parte, Wikipedia este construită într-un mod care să permită colaborarea între utilizatori. Prin urmare, se bazează pe tehnologiile web 2.0, care au următoarele dimensiuni de calitate: accesibilitate, completitate, credibilitate, implicare, obiectivitate, lizibilitate, relevanță, reputație, stil, actualitate, unicitate, utilitate”.

<https://scholar.google.com/citations?user=M780mWEAAAAJ&hl=en>;

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00907320810851998/full/html>,

<https://wikirank.net/top/website>

Articolul „Bălți State University Alecu Russo” în limba engleză. Intere-sul autorilor (AI) constituie 0 puncte, 22.0373 puncte pentru calitate, 6 pun-cte pentru popularitate. Articolul con-ține o referință și 5 secțiuni. Cea mai bună calitate în Wikipedia română și cea mai populară versiune lingvistică a acestui articol este în limba rusă. Locul 7154 în clasamentul multilingv al universităților. Tabelul prezintă versiunile de limbă ale articolului cu cea mai bună calitate.

0 puncte pentru interesul autorilor (AI).

<https://wikirank.net/en/Nicolae%20Filip>

Nicolae Filip - fizician

Articolul „Nicolae Filip” în Wikipedia engleză are 12.8476 puncte pentru calitate, 0 puncte pentru popularitate și 0 puncte pentru interesul autorilor (AI). Articolul conține o referință și 4 secțiuni. Acest articol are cea mai bună calitate în Wikipedia ucraineană. Cea mai populară versiune lingvistică a acestui articol este în limba rusă.

Imaginea prezintă versiunile de limbă ale articolului cu cea mai bună calitate.

<https://wikirank.net>(accesat la 1 Octobrie 2019)

O altă imagine reprezintă versiunile de limbă ale articolului Mihai Volontir considerat de cea mai bună calitate.

Mihai Volontir - actor și politician moldovean.

Articolul „Mihai Volontir” în Wikipedia engleză are 21.9046 puncte pentru calitate, 2 puncte pentru popularitate și un punct pentru interesul autorilor (AI). Articolul conține o referință și 6 secțiuni. Acest articol are cea mai bună calitate în Wikipedia română, iar cea mai populară versiune lingvistică a acestui articol este în limba rusă. Cel mai mare rang de interese al autorilor este din anii 2002, 2015.

Articolul „Bălți” în Wikipedia engleză are 3.3682 puncte pentru calitate, 8 puncte pentru popularitate și 0 puncte pentru interesul autorilor (AI). Articolul are cea mai bună calitate în Wikipedia norvegiană (nynorsk) și este cel mai popular în versiunea română. Cel mai mare rang de interese al autorilor este din anii 2002, 2003. Există 16 versiuni lingvistice pentru acest articol în baza de date WikiRank. Evaluarea calității și popularității s-a bazat pe depozitele Wikipedia de la 1 iulie 2019.

<https://wikirank.net/en/Google%20Scholar>

Google Scholar - serviciu de căutare academică de către Google. Articolul „Google Scholar” din Wikipedia engleză are 65.534 puncte pentru calitate, 1054 puncte pentru popularitate și 5 puncte pentru interesul autorilor (AI). Articolul conține 53 de referințe și 9 secțiuni. Acest articol are cea mai bună calitate în Wikipedia germană. Cu toate acestea, acest articol este cel mai popular în versiunea de limbă curentă. Ocupă locul 40 în ratingul multilingv al site-urilor web. Cel mai mare rang de popularitate e din anul 2008, 2017, 2018.

Wikipedia este un mod rentabil de diseminare a științei, susțin profesorii universitari din SUA, Marea Britanie, Spania, Germania, China, Țările Arabe. Wikipedia este din ce în ce mai mult folosită ca sursă pentru redactarea lucrărilor de cercetare (Cercetătorii de la Institutul de Tehnologie din Massachusetts (MIT) și Universitatea din Pittsburgh). Potrivit profesorului MIT, Neil Thompson „*enciclopedia nu este doar un raport al ceea ce se întâmplă în știință, ci ajută la modelarea acesteia*”.

În 2017-2019 Wikipedia a fost citată de către bibliotecari ca sursă în 61 de expoziții tematice online postate pe website-ul Bibliotecii Științifice <http://libruniv.usarb.md>.

Anual, o echipă din 10 bibliotecari - asistenți universitari promovează cursul „Bazele Culturii Informației, Modulul 1. Instrumente de regăsire a informației pentru studii și cercetări: motoare de căutare (portaluri, directoare, rețele sociale, etc.) aproximativ 250 de ore în 25-30 de grupe academice pentru studenții primului an de la cele patru Facultăți, precum și pentru studenții Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” și Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”.

Principala concluzie pe care o fac oamenii de știință este că Wikipedia promovează diseminarea de noi lucrări științifice și îi ajută pe cercetători cu acces limitat la reviste științifice.

În plus, sociologii notează că enciclopedia nu numai că reflectă starea actuală a științei, dar contribuie parțial și la formarea acesteia în viitor. „Studiul nostru arată că oamenii de știință folosesc Wikipedia, scriu despre știință și activitățile lor”, a spus profesorul Thompson (<https://www.interfax.ru/world/580012>). Din aprilie 2019, pe baza calculului cercetătorilor polonezi, existau peste 70 de mii de servicii wiki pe internet, care pot fi utilizate pentru a îmbogăți diverse baze de cunoștințe utilizate în întreprinderi. În plus, există peste 1300 de baze de date legate, afirmă Dr. Włodzimierz Lewoniewski, Assistant Professor (<http://kie.ue.poznan.pl/en/member/wlodzimierz-lewoniewski>)

Referințe bibliografice:

1. HOLMAN RECTOR, L. Comparison of Wikipedia and other encyclopedias for accuracy, breadth, and depth in historical articles. In: *Reference Service Review* [online]. 2008, no 36, pp. 7-22 [citat 10.01.2019]. ISSN:0090-7324. Disponibil: <https://www.emeraldgrouppublishing.com/journal/rsr>

Referințe electronice:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia
2. https://ro.wikipedia.org/wiki/Categorie:Cercet%C4%83tori_rom%C3%A2ni
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Requests_for_page_protection
4. https://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias/my
5. https://ro.wikipedia.org/wiki/Wikipedia_%C3%AEn_limba_rom%C3%A2n%C4%83

6. https://en.wikipedia.org/wiki/Oxford_Dictionaries
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Requests_for_page_protection
8. <https://wikirank.net/>
9. https://en.wikipedia.org/wiki/English_Wikipedia
10. https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Good_articles
11. <https://wikirank.net/en/Moldovan%20Wikipedia>
12. <https://scholar.google.com/citations?user=M780mWEAAAAJ&hl=en;>
13. [https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00907320810851998/full/html,](https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00907320810851998/full/html)
14. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-46254-7_50
15. <https://wikirank.net/top/website>
16. <https://wikirank.net/en/Nicolae%20Filip>
17. <https://wikirank.net/en/Google%20Scholar>
18. <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/>
19. https://www.researchgate.net/profile/Krzysztof_Wecel/publication/290929481_Modelling_the_Quality_of_Attributes_in_Wikipedia_Infoboxes/links/57d16b2608ae5f03b48a7b11.pdf